

สภาวะของปัญญา

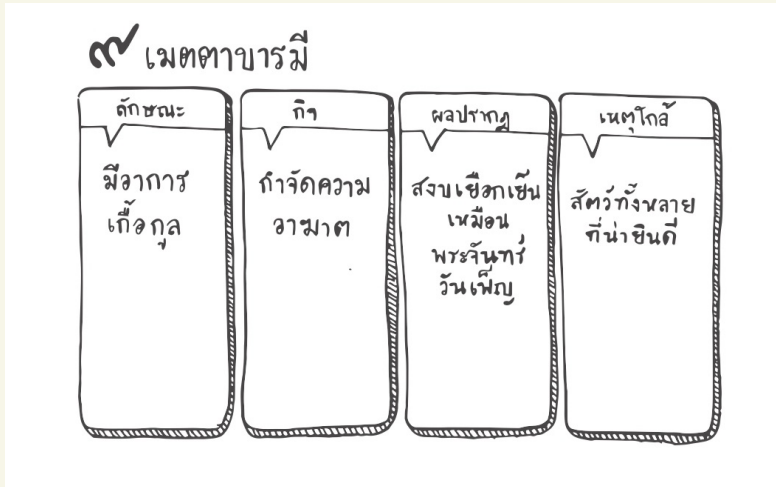
เมื่อเราเข้าใจสภาวะของปัญญาที่สามารถเข้าไปแทงตลอด
ลักษณะที่จตุกะ ลักษณะเฉพาะตัวของสภาวะธรรม แล้วสามารถ
เข้าไปเห็นลักษณะความจริงของกระแสชีวิตที่เป็นสามัญญลักษณะ
คือไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

ปัญญาเข้าไปเห็นความแตกต่างระหว่างอโทสะ ที่เป็นเมตตา กับอโทสะ ที่เป็นขันติ

ขันติ เช่นขันติสังวรไม่ใช่เมตตา ชับแน่นที่ขันติ อดทนต่อความลำบาก ทนต่อ
ทุกขเวทนา อดทนต่อความเจ็บใจ ทนต่ออารมณ์ทั้งหลายที่มาช่วยทุกข์ดีและไม่
ดี เมื่อเจออารมณ์ เรื่องราวต่างๆ สถานการณ์ต่างๆที่มากดดันบีบคั้น คนที่มี
ขันติจะตั้งมั่นไม่วูบวาบ ไม่หวั่นไหวในโลกธรรม ทั้งได้ลากเสื้อมลาก ได้ยศ
เลื่อนยศ สุข ทุกข์ สรรเสริญนินทา

เมตตา มีสภาพธรรมที่นุ่มจะเอาประโยชน์ไปให้แก่หมู่มสัตว์ทั้งหลาย ชับแน่นไปที่
สัตว์บุคคล ทางกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม สัตว์นั้นๆที่มีสภาพปกติ

เมตตา

กิจของเมตตา สภาพธรรมที่นำประโยชน์ นำความเจริญไปให้เขา
คุณสมบัติของเมตตา คือคุณสมบัติหรือความเจริญแก่สัตว์ทั้งหลาย

ถ้ามอง ในแง่ที่เมตตากำลังกำจัด โทสะ

ความอหามาศ พยาบาท จองเวร ที่หลุดไปจากความรู้สึก เห็นว่าเมตตาทำกิจ
นี้เรียกว่ามองที่กิจระ

อาการปัจจุบันฐาน

อาการปรากฏต่อญาณปัญญาของผู้ปฏิบัติ ที่เข้าไปเห็น จิตที่นุ่มนวลอ่อนโยนเกิดขึ้น มีความ
รักความปรารถนาดีเกิดขึ้นความเอื้ออาทร จิตที่เอื้อมอ่ง สะอาดเกิดขึ้นเหมือนพระจันทร์วัน
เพ็ญ เพราะโทสะหายไปแล้ว พยาบาทหายไปแล้ว

ผลปัจจุบันฐาน

ไม่ได้เอาปัญญาไปมอง มันเกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง จิตนุ่มนวลอ่อนโยน
คนอื่นก็เห็นได้ ไม่ว่าจะดูหรือไมดู สภาพมันก็เป็นแบบนี้ นี้เรียกว่าผลปรากฏ

<p>พยาบาท ความหงุดหงิดถูกข่ม</p>	<p>แท้ที่จริงไม่ได้ไปข่มกันจริงๆ เมตตาเกิด พยาบาทถูกละ หากเป็นอุปจาระ อับปนาสมาธิ เป็นการข่มแบบวิหัมภณะ (ที่เรียกว่าข่มเพราะยังละได้ไม่เด็ดขาด)</p> <p>อุปจารสมาธิ และอับปนาสมาธิ สามารถข่มกิเลสไว้ได้นานๆ แต่ถ้าตัดทั้งค ต้องละบ่อยๆ</p>
<p>ราคะตัณหาสามารถเสแสร้ง แก้งทำเป็นเมตตาได้</p>	<p>ต้องมีปัญญาญาณเข้าไปแยกลักษณะของราคะที่ไม่เหมือนเมตตา</p> <p>รักแบบราคะ คือรักที่สวยงาม เสี่ยงที่เพราะ กลิ่นหอม รสอร่อย สัมผัสที่ดี รักแล้วอยากให้คนที่รักมาตอบสนองความต้องการของตัวเอง อยากให้เขาเห็นความดีของเรา เรียกร้องความสนใจ ถ้าไม่ได้ราคะจะผลักไปหาโทสะ โทมนัสน้อยใจ นี้ไม่ใช่รักแท้</p> <p>รักแท้ต้องเป็นเมตตา ผู้จะเจริญเมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตาโมกกรรม พึงระวังไว้ว่าหน้าตาของเมตตากับราคะใกล้เคียงกันมาก เรียกว่าศัตรูใกล้</p>

ขันติสังวร กับ เมตตา

หากขันติสังวรที่เป็นศีลเกิดขึ้น ปัญญาก็ต้องเข้าไปวิจัย รู้ตัวว่าขันติสังวรเกิดขึ้นเมื่อ โทสะมาเป็นประธานกำกับกายกรรม วาจกรรม การดำเนินชีวิต ให้ตั้งมั่นด้วยดี ไม่หวั่นไหว สภาพจิต สงบเย็น เบา โปร่ง อ่อนโยนนุ่มนวล มีความคล่องแคล่วในการทำงานอันเป็นกุศล ดำเนินไปตรง

เวลาใดคิดถึงบุคคลและสัตว์ทั้งหลายแล้วยังเมตตาจิตให้เกิดขึ้น ยังความรัก ความปรารถนาดีเอื้ออาทรให้เกิดขึ้น ในใจตอนนั้นแปลว่าเมตตาทำกิจแล้ว

ไม่ได้แปลเปลี่ยนจากขันติ แต่แท้จริงแล้ว องค์ธรรมเดิมทำกิจเป็นประธานในการรัก ปรารถนาดี เอื้ออาทร แต่ทำกิจในฐานะเป็นเมตตา เพราะมีสัตว์บัญญัติเป็นอารมณ์ เป็นสิ่งที่ตนเองคิดถึง ในขณะที่เกิดขึ้นมานำประโยชน์และความเจริญไปให้แก่หมู่มสัตว์ สภาพทางกายบ้าง วาจาบ้าง
อาการปรากฏต่อญาณปัญญาคือกำจัดความอาฆาตพยาบาทเกิดขึ้น ในญาณปัญญาของผู้ปฏิบัติ
ผลปรากฏคือสภาพจิตที่เยือกเย็น นุ่มนวลอ่อนโยนเกิดขึ้น ออกมาเป็นคุณสมบัติของท่านผู้นั้น ไม่ว่าญาณปัญญาจะรู้หรือไม่รู้ คนอยู่ใกล้จะรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย

โยนิ โสมนสิการเป็นเหตุใกล้

มโนกรรม ผึกคิดจุดเด่นบ่อยๆ ให้เมตตาเกิด
กายกรรมของเราเป็นไปกับทานกุศล ศีลกุศล
วาจกรรมของเราเป็นไปกับทานกุศล ศีลกุศล
มโนกรรมเป็นไปกับทานกุศล ศีลกุศล

ถ้าเห็นเมตตาที่เกิดในตนก็สามารถ รัก ปรารถนาดีกับตนเองอยากให้ตนเองได้เข้าถึงศีล สมาธิ ปัญญาที่ละเอียดอ่อนยิ่งขึ้นไป
ทำเมตตาจิต ให้มีให้เกิดขึ้นแล้วแผ่ไมตรีจิตให้เมตตาออกมาได้จริง

กรุณา

ควรให้กรุณาเกิดแต่ควรระวัง โทมนัส

	<p>สภาพธรรมที่ประสงคฺจะกำจัดความทุกข์ของสัตว์ ทุกข์จากชีวิตจริงและทุกข์ที่จะต้องดำเนินชีวิตอีกมากมาย</p> <p>สภาพธรรมที่อดทนไม่ได้ต่อความทุกข์ของผู้อื่น โดยประสงคฺจะกำจัด ความทุกข์ของเขา เวลาเห็นคนอื่นประสบความทุกข์แล้วทนไม่ได้ นิ่ง ดูตายไม่ได้ หากช่วยไม่ได้แล้วกลายเป็น โทมนัสนี้ไม่ถูกต้อง ต้องเป็นกรุณาแท้และมีปัญญาหน้าหน้า</p>
กิจของกรุณา	<p>ประสงคฺจะกำจัดความทุกข์เขา ขวนขวายกำจัดทุกข์เขาเป็นกิจ สภาพที่ตรงกันข้ามกับวิหิงสาคือความเบียดเบียน ความคิดเบียดเบียนถูกทำลาย ความคิดเกื้อกูลช่วยเหลือมา แทนที่ ตอนนั้นเป็นกุศลจิต มีกรุณาจิตมาเป็นประธาน ในการ ผลกัณฑ์ขวนขวายช่วยเหลือ ปัญญาต้องเห็นความจริงข้อนี้ ด้วย</p>
มนสิการอย่างไร	<p>มองดูความไร้ที่พึ่งของสัตว์ผู้ถูกความทุกข์เบียดเบียนอยู่ ทุกข์กาย ทุกข์ใจ ทุกข์จากความไม่รู้เพราะมีกิเลสครอบงำ</p>
ความบริบูรณ์ของกรุณา	<p>กรุณาแท้ จิตจะสงบเย็น ละโทสะ ละพยาบาท ที่จะคิดเบียดเบียน</p>
ความเสียหายของกรุณา	<p>เกิดความเศร้า เสียใจ โทมนัส น้อยเนื้อต่ำใจเมื่อเห็นสัตว์ทั้ง หลายไร้ที่พึ่ง</p>

กรุณาแท้ จิตจะสงบ เวทนาสงบด้วย ไม่เป็นโทมนัสเวทนา เป็นโสมนัสหรืออุเบกษาที่เป็นกุศล
สัญญาสงบเป็นอพยาบาทสัญญา อวิหิงสาสัญญา เนกขัมมสัญญา
สังฆารธรรมทั้งหลาย วิตกปรุงแต่งไม่พยาบาท ออกจากกาม วิจารณ์คล้ออารมณ์ ผัสสะกระทบ
อารมณ์

โสกะ ความโศก ความบ่นเพ้อ ทำมายาวว่ากรุณา ผู้ปฏิบัติก็ติดอยู่

มูทิตา

	สภาวะธรรมที่พลอยยินดี แสดงความยินดีต่อสุขিতสัตว์ ผู้มีความสุข สภาพที่ปลื้มยินดีต่อความเพียบพร้อม แห่งทรัพย์สมบัติของสัตว์ที่กำลังได้รับความสุข
กิจของมูทิตา	ปลื้มใจเห็นกุศลที่เขาทำมา ให้ผลเป็นความสวยสดงดงาม เห็นคุณของบุญ บุญของท่านกุศล ศีลกุศล
อาการปรากฏ	สภาวะธรรมที่ไม่ริษยาต่อทรัพย์สมบัติของผู้อื่น หรือ สภาวะธรรมที่กำจัดความริษยาในใจได้ ทำมูทิตา โมทนา ความพลอยยินดีให้เกิดขึ้น
ผลปรากฏ	เมื่อกำจัดความไม่ยินดีเกิดขึ้นแล้ว สภาพจิตก็เกิด ความผ่องใสสำเร็จเบิกบานขึ้นมา
เหตุใกล้	โยนิโสมนสิการมองดูความถึงพร้อม ความเพียบพร้อมของสัตว์อื่นอยู่
ความเสียหายแห่งมูทิตา	เคหสิตปีติ เป็นความวิบัติของมูทิตา คือปีติที่เกิดร่วมกับตัณหา เกิดความ โลภความอยากได้อาศัยเรือน อาศัยกามคุณ ยินดีรำเริง เพลิดเพลินว่าพ่อแม่เรา ญาติเราประสบความสำเร็จ
ปหาสะ	เป็นมูทิตาปลอม แกล้งทำมาว่าว่ามีมูทิตา หลอกหลวงผู้ปฏิบัติว่าเป็นมูทิตาแท้

ความสงบหายไปแห่งอรติ คือความไม่ยินดีต่อสมบัติผู้อื่นด้วยการละด้วยอำนาจของมูทิตาตามาน นี่เป็นสมบัติความถึงพร้อม ความบริบูรณ์ของมูทิตา

ระวังความยินดีเฉพาะบุคคลที่เรามีส่วน

คำถาม หากคนที่ได้รับตำแหน่งสูงขึ้นจากการซื้อขายตำแหน่ง ควรวางใจอย่างไร

ให้แยก ๒ ส่วน อย่าเหมารวม
กรณีอยากฝึกจิตของตัวเองให้เข้าถึงความดีอย่างแท้จริง

กรณีที่คนคนหนึ่ง ในยามที่เขาทำไม่ได้ อันนั้นต้องตำหนิ ต้องไม่
ไปยินดี
ส่วนที่เขาทำดีแล้วได้ดี นั้นควรยกย่องสรรเสริญ

เราอย่ามองด้านเดียวต้องมองให้รอบด้าน

ระวังอย่าไปพลอยยินดีกับสิ่งที่ไม่ใช่กุศล หากไปยินดีด้วยเราจะกลายเป็นคนพาลไปด้วย

การชื่นชมต้องกล้ำมากกว่าวิพากษ์วิจารณ์

คำถาม มุทิตาจิตแล้วเกื้อหนุนให้เขาพัฒนาต่ออย่างไร

มุทิตาไม่ใช่แค่พลอยยินดีแล้วจบเท่านั้น
ยังมีการชวนช่วยดูว่าเรามีศักยภาพจะเกื้อหนุนให้เขา
เจริญพัฒนามากขึ้นได้หรือไม่

ตัวอย่างตอนที่ท่าน โกฎัทญญะบรรลุนิพพานครั้งแรก
แล้วพระพุทธเจ้าทรงอุทานออกมา นั่นเป็นการแสดงมุทิตาจิต
พลอยยินดี แต่ไม่หยุดเท่านั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนต่อ
ปรารถนาให้เจริญยิ่งขึ้นไป ทรงมนสิการส่งเสริม ให้สูงขึ้นไป
จึงทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตรต่อ

เมื่อบรรลุนิพพานแล้วมุทิตาต่อว่าให้ท่านผู้นี้ได้รับคุณภาพที่ดี
อยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้กระทำความดีเพื่อจะเกื้อหนุนคน
อื่นยิ่งขึ้นไป

